

10.01.2013.

Бр. 1/2013. Ниш

Садржај

Тема и аутор	страна
“Фактори који утичу на повећање носивости јаја” Горан Златковић	1-2
“Стање усева озимих стрнина на подручју Нишавског округа” Саша Станковић	3-3
“Основна обрада земљишта” Иван Ерић	4-7

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА НИШ доо. НИШ

Ниш, Лесковачка 4, П.фах: 230; Тел.фахс: 018/264-932,

Директор 018/265-732

E-mail: psssnis@eunet.rs

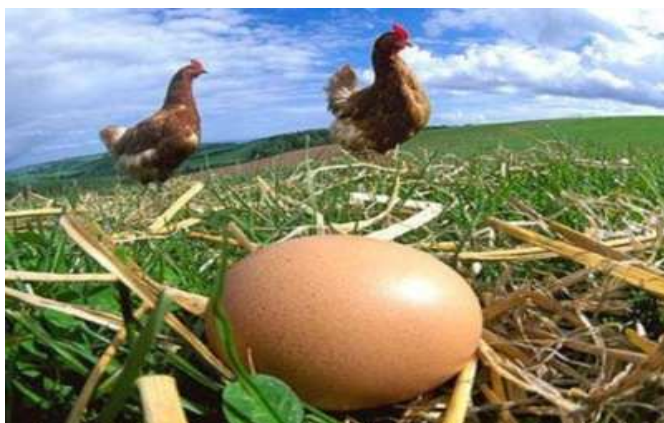

ПОЉОПРИВРЕДНЕ СТРУЧНЕ
СЛУЖБЕ СРБИЈЕ

ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА ПОВЕЋАЊЕ НОСИВОСТИ ЈАЈА

Приредио: Горан Златковић, дипл.инж. сточарства

За многе који држе коке носиље велики проблем представља неуједначеност у крупноћи и квалитету произведених јаја. Висок проценат ситних и неугледних јаја које снесе јато носиља многи произвођачи сматрају природном појавом и расном одликом држаних носиља, па иако то битно умањује рентабилност производње, они се једноставно мире са том појавом.

Међутим, без обзира на расу носиља, сваки одгајивач може утицати на укупну носивост, већу крупноћу и уједначеност у величини произведених јаја. Крупноћа јаја првобитно зависи од садржаја протеина у оброку носиља, а затим и од осветљености и температуре у живинарнику.

Неуједначеност крупноће произведених јаја носиља протеинима. Пошто се правилним дозирањем протеина постиже боље искоришћавање хране, њихов недостатак у исхрани првобитно доводи до слабијег искоришћавања хранива, онда и до смањења јајне масе и коначно до пада висине носивости. Количином сировог протеина од 14 до 20 грама у дневним оброцима носиље постжу позитиван ефекат у бољој искоришћености хранива, постиже се већа носивост и крупноћа јаја. Поред исхране и други фактори утичу на носивост а то су оптимална температура и осветљеност живинарника. Дужина осветљења за коке носиље треба да буде од 12 до 14 часова дневно. У току фазе носивости треба мењати дужину осветљења, тако да је она на самом почетку носивости краћа па се постепено продужава. Оптимална температура за носиље креће се у широком распону од 10 до 20 степени. Максимална носивост постиже се при температурама у живинарнику између 13 и 16 степени, док за максималну јајну масу тј. крупноћу јаја највише одговара температура од око 10 степени. Најбоља искоришћеност хране код носиља се постиже када је температура у живинарнику између 18 до 19 степени. Комбинујући све ове факторе који утичу на укупну носивост и крупноћу јаја, могуће је постићи и жељене ефекте а самим тим и већу рентабилност у производњи јаја.

СТАЊЕ УСЕВА ОЗИМИХ СТРИНА НА ПОДРУЧЈУ НИШАВСКОГ ОКРУГА

Приредио: др Саша Станковић

На територији Нишавског округа у протеклој јесењој сетви посејано је око 35 000 ха под пшеницом, око 50 000 ха укупно под озимим стрним житима. Сетва је обављена у оквиру планираног обима сетве, и као ретко кад пре зиме је испуњен план сетве. Повољна цена меркантилне пшенице, повољни агроеколошки услови навели су произвођаче да посеју чак и нешто више пшенице него ранијих година. Истина трошкови сетве су били нешто већи него прошле године, јер је поскупело семе, минерално ђубриво а нарочито дизел гориво. Услови за основну обраду, предсетвену припрему и сетву били су веома отежани те је и утрошак горива по јединици површине био повећан.

Већина произвођача на Нишавском округу нема адекватну механизацију и прикључне машине да би могли спровести основну обраду земљишта и квалитетну предсетвену припрему у тако неповољним условима. Веома мали број произвођача који поседују јаче тракторе и тањираче, могли су да посеју у оптималном року до краја октобра. Ови произвођачи су прибегавали и редукованој обради земљишта, што им је омогућило да посеју у оптималном року, уз смањење трошкова у сетви. Већина произвођача сачекала је повољне земљишне услове за основну обраду, предсетвену припрему и сетву, након падавина крајем октобра, те је већи део површина под озимим стрнима посејан почетком новембра.

Почетак оптималног рока није деловао обећавајуће кад је о јесењој сетви реч. Дуг период у току године без кише, недостатак падавина скоро до пред крај оптималног рока обесхрабрио је већину произвођача. Веома суво земљиште онемогућило је основну обраду земљишта, квалитетну предсетвену припрему и сетву у оптималном року.

Тренутно на засејаним површинама под озимим стрним житима на територији Нишавског округа највећи део усева озиме сетве у фази је два до три листа или почетка ницања, ако су касније посејани. Усеви који су посејани у почетку оптималног рока, напреднији су јер су никли после првих киша и у фази су почетка бокорења.

Захваљујући задовољавајућим количинама падавина и повољним температурама у новембру и делу децембра биљке су значајно надокнадиле закашњење у сетви, па су усеви озиме сетве формирали задовољавајући склопове, добро се укоренили и квалитетно припремљени ушли у зиму. Снег, који је пао почетком децембра допринео је да усеви буду заштићени од деловања ниских температура, које су се у неколико наврата спуштале до -15°C .

Повољне температурне прилике у задњој декади децембра омогућиле су да усеви из касније сетве никну и боље се укорене, што ће им омогућити квалитетније презимљавање.

Са аспекта што боље заштите усева од дејства ниских температура и квалитетнијег презимљавања биљака, веома би значајно било формирање снежног покривача.

Касно посејани усеви у овом периоду су добро били заштићени од деловања ниских температура, а уједно је снег омогућио да усеви касније посејани под снегом никну и укорене се. Након одласка снежног покривача на већем делу посејаних површина у последњој декади децембра, није било екстремно ниских температура које би нанеле штету усевима у виду оштећења од мраза и измрзавања. Тренутно су биљке најтолерантније према деловању ниских температура.

ОСНОВНА ОБРАДА ЗЕМЉИШТА

Приредио: Ерић Иван, дипл.инж. ратарства

Основна обрада као и што само име каже је основа, односно прва операција од које зависе и све друге. Од основне обраде зависи каква ће бити предсетвена припрема у пролеће, зависи колики ће бити напад корова, квалитет сетве а на крају и колики ће бити принос кукуруза и осталих јарих култура. Од основне обраде такође зависи колико ће земљиште акумулирати зимске влаге која је много битна у сушном делу године који је све дужи и топлији.

Оптимално време за основну обраду у јесен је током Септембра и Октобра месеца, када уз оптималну влажност земљишта имамо идеалне услове за орање. У таквим условима се бразда лепо расипа и постиже се максимални квалитет покривања претходне бразде, самим тим орање је равније без појаве браздица.

Уколико се основна обрада обавља током Новембра и Децембра месеца услед појаве јесењих мразева и уобичајених већих падавина, може доћи до делимичног смртавања и забаривања земљишта а самим тим и до стварања изузетно неповољних услова за орање. То се посебно огледа на тешким земљиштима типа смонице која су изузетно тешка за обраду где долази до лепљења земљишта за делове оруђа за обраду због високог садржаја глине. У таквим условима где су предусеви кукуруз, шећерна репа, сунцокрет тешко је затрпати жетвене остатке. Тада се користе прво тањираче да би се ти жетвени остаци унели, па тек онда обавити дубоко орање.

У условима када је велика маса жетвених остатака коришћење предплужњака је неопходно како би се исти квалитетно заорали на задату дубину. Поред предплужњака неопходно је и коришћење цртала, на које је већина произвођача заборавила а које је неопходно како би имали прецизно одсецање пластике.

Дубина орања је врло дискутабилна, код наших фармера се усталила на неких 25-28 цм што је у принципу довољно за кукуруз у нормалним годинама са равномерним падавинама. Али пошто у последње време имамо све топлија и сушнија лета дубину јесењег орања тј. основне обраде треба повећавати како би направили што дубљи растресити слој због акумулирања зимске влаге. Због дугогодишњег орања на исту дубину створени тзв. плужни ђон потребно је разбити а за то треба користити подриваче који растресају земљиште испод тог слоја.

Такође један од битних услова земљишта је и влажност, јер није исто када се орање обавља по киши или процеђеном земљишту. При претерано влажном земљишту долази до „каишања“ бразде која при слагању ствара врло неуједначену површину за предсетвену припрему у пролеће.

Врста плуга- је битан фактор за квалитет и начин орања. Уколико се користе плугови обртачи добија се врло висок квалитет орања и уједначеност парцеле. Додатно повећање квалитета орања са оваквим плуговима постиже се додавањем пакер ваљака. Након њиховог проласка имамо у једном проходу равно орање и затворену бразду односно конзервирану влагу. Употреба пакер ваљака је ограничена влажношћу земљишта, што значи да уколико је земљиште претерано влажно њихова употреба није могућа.

Уколико се користе класични плугови основно је правило отварање бразде. Ово је битно из разлога да бисмо имали што мањи број празних ходова у току самог орања и што мање окретања, јер се на тај начин повећава учинак и смањује потрошња горва, која је уједно и највећа у основној обради.

